

ارتباط ابعاد شش‌گانه‌ی شخصیت هگزاگو با نگرش به علم روان‌شناسی در

جمعیت عمومی

حامد احمدی^۱

کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی دانشگاه تبریز

دکتر جلیل باباپور خیرالدین

دانشیار روان‌شناسی دانشگاه تبریز

فریبا خیاطی

کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی دانشگاه تبریز

چکیده

در این تحقیق ارتباط ابعاد شش‌گانه‌ی شخصیت هگزاگو با نوع نگرش افراد نسبت به علم روان‌شناسی بررسی شده است. جامعه آماری تحقیق حاضر را افراد شرکت‌کننده در جشنواره تابستانی شهرداری تبریز، تشکیل دادند. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای، تعداد ۴۳۲ نفر (۲۲۳ زن و ۲۰۹ مرد) انتخاب گردیدند. شرکت‌کنندگان در تحقیق، پرسشنامه شخصیتی ۶ عاملی هگزاگو (آشتون و لی، ۲۰۰۹) و پرسشنامه مؤلف ساخته نگرش به روان‌شناسی (احمدی، ۱۳۹۰) را تکمیل نمودند. بر اساس نتایج تحلیل‌های همبستگی پیرسون، بین عوامل شش‌گانه شخصیتی با نگرش به روان‌شناسی رابطه مثبت مشاهده شد. به علاوه، تهییج‌پذیری به عنوان قوی‌ترین پیش‌بین نگرش شناختی نسبت به روان‌شناسی شناسایی گردید. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که چهار عامل شخصیتی تهییج‌پذیری، وجدان‌گرایی، تجربه‌پذیری و موافقت با نگرش به روان‌شناسی رابطه مثبت دارند.

واژه‌های کلیدی: ابعاد شخصیتی، هگزاگو، نگرش به روان‌شناسی.

۱. نویسنده مسئول

آدرس پست الکترونیکی: hamed.ahmadi.w@gmail.com

وصول: ۱۳۹۳/۶/۲۳ - پذیرش: ۱۳۹۳/۸/۶

مقدمه

تاریخ روان‌شناسی نشان می‌دهد که هدف بسیاری از پژوهشگران این حوزه، درک و شناسایی عناصر بنیادین تبیین رفتار در جنبه‌های بهنجار و آسیب‌شناسی روانی بوده است. اواخر قرن بیستم، پژوهشگران توافق کردند که تغییرات شخصیت را به بهترین وجه می‌توان در پنج بعد مستقل و وسیع شخصیت خلاصه نمود (پالاهنگ، طاهر نشاط دوست، مولوی، ۱۳۸۸؛ و آقابابایی، ۲۰۱۴). استراتژی پژوهش‌های واژگانی برای بررسی ساختار شخصیت، اولین بار در زبان انگلیسی به کار گرفته و پنج عامل شخصیت کشف و سپس در گروه‌های کوچکی از افراد بررسی شد (آشتون، لی، رایز، پروگینی، جنیسی و سرگی^۱، ۲۰۰۶). در مراحل بعدی در پژوهش‌های جامع‌تری که بر جمعیت‌های بزرگ و قابل تعمیم انجام گرفت، مجموعه پنج عامل بزرگ مطرح شد (گلدبرگ^۲، ۱۹۹۰). طی دو دهه اخیر توافقی نسبی حاصل شده است که شخصیت می‌تواند در پنج بعد خلاصه شود، که به مدل پنج عاملی معروف شد (لی و همکاران، ۲۰۰۵). در واقع مدل پنج عاملی شخصیت شامل پنج بعد گسترده برون‌گرایی^۳، سازگاری^۴، وظیفه‌شناسی^۵، ثبات هیجانی^۶ در مقابل روان‌نژندی^۷، و خرد/پندار^۸ یا گشودگی به تجربه^۹ است (کوستا و مک کری^{۱۰}، ۱۹۹۲). به رغم کیفیت بالای روان‌سنجی این ابزار، محدودیت‌هایی در مدل پنج عاملی شخصیت وجود دارد. پژوهش‌های واژگانی نشان می‌دهد وقتی مجموعه متغیرهای شخصیت تحلیل عاملی می‌شوند، شش عامل آشکار می‌شود (پالاهنگ، طاهر نشاط دوست و مولوی، ۱۳۸۸). لذا در پژوهش حاضر از ساختار شش عاملی شخصیت استفاده شد. در سال‌های اخیر پژوهشگران با بررسی و تحلیل

1. Ashton, Lee, Vrise, Perugini, Gnisci&Sergi
2. Goldberg
3. Extraversion
4. Agreeableness
5. Conscientiousness
6. Emotional Stability
7. Neuroticism
8. Intellect/Imagination
9. Openness to Experience
10. Costa & McCrea

نتایج به دست آمده از خود‌گزارش‌دهی یا گزارش همسالان، به طور شگفت‌انگیزی دریافتند که نتایج به دست آمده با شش عامل سازگاری دارد (آشتون و همکاران، ۲۰۰۴). از این شش عامل، پنج مورد به صورت گسترده با مدل پنج‌عاملی شباهت داشتند؛ به جز این که جایگاه توافق‌پذیری و ثبات هیجانی عوض شده بود. به ویژه، محتواهای مربوط به صبوری در مقابل بدخلقی به جای ثبات هیجانی به عنوان زیرمجموعه سازگار بودن تعریف شدند. به هر حال، جذاب‌ترین شکل این راهکار، ظهور شش عاملی بود. آشتون و لی (۲۰۰۴) این ابعاد شخصیت استخراج شده را هگزاکو^۱ نامیدند که اختصاری است برای: صداقت- فروتنی^۲، هیجان‌پذیری^۳، برون‌گرایی، سازگاری، وظیفه‌شناسی، و گشودگی به تجربه. پژوهش‌هایی درباره شش عامل شخصیتی در زبان‌های مختلف انجام گرفته است که نشانگر کاربردی بودن این مدل در زبان‌های مختلف است (آشتون، لی، پروگینی و همکاران، ۲۰۰۴).

در جوامع مختلف مراکز بسیاری جهت یاری رساندن در زمینه مسائل روانی و بین فردی وجود دارد؛ لیکن افراد بسیاری از دریافت کمک برای بهبود مسائل زندگی‌شان باز می‌مانند. عوامل بسیاری در نوع نگرش افراد نسبت به کمک‌های روانی وجود دارد که از آن جمله می‌توان به در دسترس بودن این مراکز، آگاهی و نیز تیپ شخصیتی افراد اشاره کرد (جاد، جکسون، کمیتی، موریو فراسر^۴، ۲۰۰۷). کمال‌گرایی واقعی از شخصیت است که در اکثر مواقع باعث ایجاد تصاویر منفی از خود‌انگاره شخص می‌شود. اخیراً محققان به این نتیجه رسیده‌اند که کمال‌گرایی یک ساختار چند بعدی دارد (دانکلی، بلانکستین، ماشب، گریلو^۵، ۲۰۰۶). سودر^۶ (۲۰۱۱) طی پژوهشی به بررسی ارتباط کمال‌گرایی؛ خود‌انگاره و خود‌انگاره اجتماعی با میزان علاقه نسبت به کمک گرفتن کمک‌های تخصصی روانی پرداخت. بررسی‌های وی نشان داده است بین خود‌انگاره، خود‌انگاره اجتماعی و نگرش‌ها

1. Hexaco
2. Honesty- Humility
3. Emotionality
4. Judd, Jackson, Komiti, Murray & Fraser
5. Dunkley, Blankestein, Masheb & Grilo
6. Sauder

ارتباط تنگاتنگی وجود دارد. همچنین بین کمال‌گرایی القا شده از اجتماع با نگرش‌ها ارتباط معناداری وجود دارد. مطالعات متعددی در زمینه ارتباط عوامل شخصیتی با نگرش انجام گرفته است. عمده این مطالعات در رابطه با نگرش سیاسی (لئون، دسیمونی و چیرومبولو^۱، ۲۰۱۲)، نگرش مذهبی (آقابابایی^۲، ۲۰۱۲) و ارزش‌های اجتماعی (سیبلی، هاردینگ، پری و آسبروک^۳، ۲۰۱۰) صورت گرفته است. اغلب این مطالعات حاکی از رابطه مثبت بین نگرش و عوامل شخصیت است. از آنجا که تا کنون تحقیقی در داخل کشور درباره رابطه ویژگی‌های روان‌شناسی و نگرش به علم روان‌شناسی صورت نگرفته است، انجام این تحقیق می‌تواند وضعیت نگرش به علم روان‌شناسی را مشخص کند.

روش

روش این تحقیق زمینه‌یابی از نوع مقطعی است.

جامعه، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری مطالعه حاضر را افراد شرکت کننده در جشنواره تابستانی شهرداری تبریز، تشکیل دادند. در مطالعه حاضر ۴۳۲ نفر از شهروندان تبریزی بالای ۱۵ سال شرکت داشتند. این نمونه به صورت داوطلبانه طی جشنواره تابستانی شهرداری تبریز در پارک اصلی شهر پرسشنامه‌های پژوهش را زیر نظر مجریان طرح پر کردند. در این مطالعه دو پرسشنامه خود گزارش‌دهی توسط مجریان پژوهش به داوطلبان ارائه شد و راهنمایی‌های لازم درباره نحوه تکمیل پرسشنامه ارائه گردید. برای پاسخ‌گویی هیچ‌گونه محدودیت زمانی وجود نداشت و نمونه آماری در پر کردن پرسشنامه‌ها کاملاً مختار بودند.

1. Leone, Desimoni & Chirumbolo
2. Aghababaei
3. Sibley, Harding & Perry

ابزار:

فرم کوتاه تجدیدنظرشده^۱ مقیاس شخصیت هگزاکو^۱ (HEXACO-PI-R)

این مقیاس توسط لی و آشتون (۲۰۰۹ و ۲۰۰۴) ابداع شده است، شش عامل اصلی شخصیت شامل صداقت- تواضع، هیجان‌پذیری، برون‌گرایی، سازگاری، وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه و چهار وجه^۲ را در هر عامل اندازه‌گیری می‌کند. این پرسشنامه ۶۰ سوال دارد که به صورت مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت درجه‌بندی شده است و برای همه^۳ مردان و زنان بزرگسال مناسب است؛ هم‌چنین، دارای اعتبار ملاکی خوبی در گروه‌های سنی و نژادی مختلف است (لی و آشتون، ۲۰۰۸؛ آشتون و لی، ۲۰۰۷). هم‌چنین، در مقایسه با پرسشنامه^۴ نئو^۳ نیز اعتبار بالایی نشان داده است (تالمایر، سوسییر و ایگینیوس^۴، ۲۰۱۱). پرسشنامه^۵ یادشده توسط پالاهنگ و همکاران (۱۳۸۸) در ایران هنجاریابی شده است. همسانی درونی^۵ پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ برای عوامل صداقت- فروتنی، هیجان‌پذیری، برون‌گرایی، سازگاری، وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه به ترتیب ضرایب ۰/۸۵، ۰/۹۱، ۰/۹۲، ۰/۹۲ و ۰/۸۸ را به دست داده است. در پژوهش حاضر نیز ضرایب همبستگی نزدیک به موارد بالا بود و به ترتیب ضرایب ۰/۹۱، ۰/۸۷، ۰/۹۱، ۰/۹۰، ۰/۹۱ و ۰/۸۶ به دست آمد. روایی ملاکی^۶ این پرسشنامه نیز از طریق محاسبه^۶ همبستگی محاسبه شده است که در بین عوامل اصلی، حداکثر همبستگی به میزان $r=0/32$ در عامل وظیفه‌شناسی و هیجان‌پذیری مشاهده شد. در پژوهش پالاهنگ و همکاران (۱۳۸۸) همبستگی بین شش عامل نسبتاً کم بود و بیانگر آن است که سازه‌ها از هم مستقل هستند.

پرسشنامه نگرش به روان‌شناسی: این پرسشنامه^۷ مؤلف ساخته بر اساس سه بعد شناختی، رفتاری و هیجانی نگرش در ۲۰ گزاره تنظیم شد که به صورت مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت درجه‌بندی شده بود. این پرسشنامه پیش از اجرا توسط استادان و متخصصان بررسی

1. Hexaco Personality Inventory - Revised
2. facet
3. NEO
4. Thalmayer, Saucier, & Eigenhuis
5. Internal consistency
6. Criterion validity

شد و بر یک نمونه ۱۲۰ نفری اجرا و پس از حذف یکی از گزاره‌ها، با آلفای ۰/۷۹ تأیید شد. هدف این پرسشنامه، ارزیابی نگرش افراد با گزاره‌هایی چون «فکر می‌کنم یک روان‌شناس می‌تواند در بهبود روابط به من کمک کند»، «به دلیل هزینه‌های بالای روان‌شناسی به دنبال آن نمی‌روم.» و «از این که حرف‌های خصوصی‌ام را با یک روان‌شناس غریبه در میان بگذارم مضطرب می‌شوم.» نسبت به روان‌شناسی بود. تعداد گزاره‌های بعد شناختی شش عدد، بعد رفتاری ۸ عدد و بعد هیجانی ۶ عدد است. همسانی درونی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ برای ابعاد شناختی، رفتاری و هیجانی به ترتیب ضرایب ۰/۶۴، ۰/۶۴ و ۰/۶۳ را به دست داده است. ضریب آلفای کرونباخ کل برای نگرش به روان‌شناسی ۰/۸۲ است.

یافته‌ها

ترکیب جمعیتی مشارکت‌کنندگان پژوهش عبارت بود از: نمونه پژوهش از نظر ترکیب جنسیتی ۵۱/۶٪ مؤنث و ۴۸/۴٪ مذکر (۲۲۳ مؤنث و ۲۰۹ مذکر)، از نظر وضعیت تأهل ۴۳/۸٪ متأهل و ۵۶/۳٪ مجرد (۱۸۹ متأهل و ۲۴۳ مجرد) و از نظر تحصیلی ۱۶/۲٪ زیر دیپلم، ۵۳/۵٪ دیپلم و فوق دیپلم، ۲۶/۶٪ لیسانس و ۳/۷٪ فوق لیسانس بودند. میانگین سنی نمونه ۲۷/۸۶ سال بود که در مورد مردان نمونه ۲۷/۱۶ سال و در مورد زنان نمونه ۲۸/۵۳ سال بود. ترکیب سنی نمونه ۲۴/۴٪ کوچک‌تر از ۲۰ سال، ۲۷/۴٪ بین ۲۱ تا ۲۵ سال، ۱۸/۵٪ بین ۲۶ تا ۳۰ سال، ۹/۶٪ ۳۱ تا ۳۵ سال، ۸/۲٪ ۳۶ تا ۴۰ سال، ۵/۴٪ ۴۱ تا ۴۵ سال، ۳/۵٪ بین ۴۶ تا ۵۰ سال، ۱/۹٪ بین ۵۱ تا ۵۵ سال و ۱/۲٪ بین ۵۶ تا ۶۰ سال بودند. در جدول یک، آماره‌های توصیفی مقیاس‌های پژوهش نشان داده شده‌اند.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و ضرایب آلفای عامل‌های شخصیت و ابعاد نگرش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	آلفا
عامل‌های شخصیت			
صداقت- تواضع	۳۲/۸۵	۶/۲۲	۰/۶۴
تهییج‌پذیری	۳۳/۴۶	۵/۹۳	۰/۶۲
برون‌گرایی	۳۳/۹۴	۶/۱۷	۰/۶۷

۰/۶۹	۶/۴۹	۳۲/۳۳	موافقت
۰/۵۹	۵/۳۵	۳۲/۹۸	وجدان‌گرایی
۰/۵۸	۵/۴۱	۳۳/۹۰	تجربه‌پذیری
نگرش به روان‌شناسی			
۰/۶۴	۲/۶	۱۷/۷۳	شناختی
۰/۶۴	۳/۱۸	۲۴/۳۱	رفتاری
۰/۶۳	۲/۵۴	۱۹/۸۷	هیجانی
۰/۸۲	۶/۹۴	۶۱/۸۹	نگرش کلی

همان‌گونه که مشخص است، تمام مقیاس‌ها به استثنای دو مقیاس وجدان‌گرایی و تجربه‌پذیری، از آلفای قابل قبول برخوردارند. از این رو یافته‌های حاصل از دو متغیر ذکر شده باید با احتیاط تفسیر شوند.

در بررسی ضرایب همبستگی پیرسون (جدول دو) مشاهده می‌شود که نگرش کلی به روان‌شناسی در تمامی عوامل شخصیت معنادار و مثبت است. این موضوع به ویژه درباره‌ی عامل تهیج‌پذیری از همه بالاتر است؛ به طوری که عامل تهیج‌پذیری تنها موردی است که با نگرش شناختی به روان‌شناسی همبستگی معنادار دارد.

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون بین عامل‌های شخصیت، سن، و ابعاد نگرش به روان‌شناسی

عامل‌های شخصیت	سن	نگرش شناختی	نگرش رفتاری	نگرش هیجانی	نگرش کلی
صداقت-تواضع	۰/۲۱**	۰/۰۱	۰/۱۴**	۰/۱۵**	۰/۱۲**
تهیج‌پذیری	۰/۰۴	۰/۱۹**	۰/۱۵**	۰/۱*	۰/۱۸**
برون‌گرایی	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۱۲*	۰/۱۳**	۰/۱۱*
موافقت	۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۱۱*	۰/۱۹**	۰/۱۴**
وجدان‌گرایی	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۲**	۰/۱۲*	۰/۱۵**
تجربه‌پذیری	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۲۱**	۰/۱۲*	۰/۱۴**

همان‌طور که جدول دو نشان می‌دهد، بیشترین همبستگی بین تجربه‌پذیری (یک مؤلفه شخصیتی) و نگرش رفتاری است (۰/۲۱). در ادامه همبستگی بین وجوه شخصیت و ابعاد نگرش به روان‌شناسی به صورت جزئی‌تر نشان داده شده است (جدول ۳).

جدول ۳. ضرایب همبستگی بین وجوه شخصیت و ابعاد نگرش به روان شناسی

وجوه شخصیت	نگرش شناختی	نگرش رفتاری	نگرش هیجانی	نگرش کلی
H ₁ صمیمیت	-۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۰۲
H ₂ بی طرفی	۰/۰۴	۰/۱۶**	۰/۱۷**	۰/۱۵**
H ₃ طمع پرهیزی	۰/۰۱	۰/۱*	۰/۰۷	۰/۰۷
H ₄ فروتنی	-۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۱*	۰/۰۴
Em ₁ ترس	۰/۱۳**	۰/۱۲*	۰/۰۶	۰/۱۳**
Em ₂ اضطراب	۰/۰۵	-۰/۰۱	-۰/۰۱	۰/۰۱
Em ₃ وابستگی	۰/۰۹	۰/۱۴**	۰/۰۴	۰/۱۱*
Em ₄ احساساتی	۰/۲۰**	۰/۱۲*	۰/۱۶**	۰/۱۹**
Ex ₁ عزت نفس اجتماعی	۰/۰۶	۰/۱۴**	۰/۲۰**	۰/۱۶**
Ex ₂ جسارت اجتماعی	-۰/۰۳	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۰۴
Ex ₃ جامعه پذیری	۰/۰۷	۰/۰۵	۰/۰۸	۰/۰۷
Ex ₄ سرزندگی	۰/۰۲	۰/۰۴	۰/۰۲	۰/۰۲
A ₁ بخشندگی	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۴
A ₂ نجابت	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۶	۰/۰۴
A ₃ انعطاف پذیری	۰/۰۹	۰/۱۶**	۰/۲۴**	۰/۲۰**
A ₄ صبوری	۰/۰۳	۰/۰۹	۰/۱۱*	۰/۱۰*
C ₁ سازمان	۰/۰۵	۰/۱۸**	۰/۰۶	۰/۱۲*
C ₂ پشتکار	۰/۰۹	۰/۱۲*	۰/۱۰*	۰/۱۲*
C ₃ کمال گرایی	۰/۰۹	۰/۱۸**	۰/۱۲*	۰/۱۶**
C ₄ احتیاط	۰/۰۹	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۰
O ₁ درک زیبایی شناسی	۰/۰۴	۰/۱۸**	۰/۱۵**	۰/۱۵**
O ₂ کنجکاوی	۰/۰۲	۰/۱۶**	۰/۰۷	۰/۰۹
O ₃ خلاقیت	۰/۰۸	۰/۱۸**	۰/۰۹	۰/۱۴**
O ₄ بی قیدی	-۰/۰۸	۰/۰۰	۰/۰۱	-۰/۰۲

در ادامه برای تعیین اهمیت عوامل شخصیت در پیش بینی نگرش به روان شناسی، از روش آماری تحلیل رگرسیون چند متغیری با روش گام به گام استفاده شد که نتایج این تحلیل در جدول چهار درج شده است. همان طور که مشاهده می شود در مجموع ارزش پیش بینی چهار عامل، به سطح معناداری رسید.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام متغیرهای پیش‌بینی کننده نگرش به روان‌شناسی

متغیر پیش‌بین	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	B	β	t	R	R^2
نگرش شناختی									
تهییج‌پذیری	۴/۱۴	۶	۰/۷	۳/۸۴	۰/۱۷	۰/۲۳	۴/۵۵ ^{**}	۰/۲۳	۰/۰۵
نگرش رفتاری									
تهییج‌پذیری	۷/۹۳	۶	۱/۳۲	۹/۳۷	۰/۱۴	۰/۲۲	۴/۵۴ ^{**}	۰/۳۴	۰/۱۱
وجدان‌گرایی					۰/۱۱	۰/۱۵	۲/۹۸ ^{**}		
تجربه‌پذیری					۰/۱۲	۰/۱۷	۳/۵۶ ^{**}		
نگرش هیجانی									
تهییج‌پذیری	۶/۷۲	۶	۱/۱۲	۶/۷۵	۰/۱۲	۰/۱۷	۳/۴۸ ^{**}	۰/۲۹	۰/۰۸
موافقت					۰/۱۰	۰/۱۶	۳/۱۸ ^{**}		
نگرش کلی									
تهییج‌پذیری	۵/۴۴	۶	۰/۹۱	۸/۳۲	۰/۱۴	۰/۲۵	۵/۱۰ ^{**}	۰/۳۲	۰/۱۰
موافقت					۰/۰۷	۰/۱۳	۲/۵۶ [*]		
وجدان‌گرایی					۰/۰۸	۰/۱۲	۲/۳۰ [*]		
تجربه‌پذیری					۰/۰۷	۰/۱۱	۲/۲۷ [*]		

بحث و نتیجه‌گیری

این تحقیق برای مشخص کردن رابطه بین مؤلفه‌های شخصیت و نگرش نسبت به روان‌شناسی انجام گرفت. یافته‌های این پژوهش همسو با یافته‌های لئون و همکاران (۲۰۱۲) در زمینه نگرش سیاسی و ارزش‌های اجتماعی (سیبلی و همکاران، ۲۰۱۰) در زمینه ارزش‌های اجتماعی است. یافته‌ها نشان می‌دهد که افراد عموماً نگرش مثبتی به روان‌شناسی دارند؛ عامل شخصیتی تهییج‌پذیری تنها عاملی است که با تمامی ابعاد نگرش همبستگی دارد. در همین مورد، مشاهده می‌شود که نگرش شناختی به روان‌شناسی، تنها درباره تهییج‌پذیری معنادار شده است. نتایج تحلیل رگرسیون حاکی از رابطه مستقیم بین تهییج‌پذیری، وجدان‌گرایی و تجربه‌پذیری با نگرش رفتاری به روان‌شناسی است. این نتیجه با نتایج سودر (۲۰۱۱) در زمینه روان‌شناسی و یافته‌های لئون و همکاران (۲۰۱۲) در زمینه نگرش سیاسی همسو است.

موضوع قابل توجه، میزان بالای همبستگی نگرش رفتاری با تجربه‌پذیری است که با یافته‌های سودر (۲۰۱۱) همسو است. در رابطه با نتایج تحلیل رگرسیون نگرش هیجانی به روان‌شناسی نیز دو عامل تهییج‌پذیری و موافقت معنادار هستند. این مورد نیز با یافته‌های سودر (۲۰۱۱) همسو است.

در تبیین این یافته، می‌توان گفت افرادی که از نظر شخصیتی هیجانی هستند، تمایل بیشتری به موضوعات جدید دارند (ولر و تیکیر، ۲۰۱۱). روان‌شناسی در ایران به عنوان حیطه‌ای نسبتاً ناشناخته برای افراد، اغلب هیجان‌انگیز تصور می‌شود. به نظر می‌رسد نکته افتراقی پژوهش حاضر با پژوهش‌های مشابه خارجی در همین مسأله باشد. اغلب افراد نمی‌دانند برای چه مسایلی باید به روان‌شناس رجوع کنند، یا تفاوت بین روان‌شناس و روان‌پزشک را نمی‌دانند یا انتظار دارند روان‌شناس بتواند تمام مشکلات آن‌ها را حل کند. از سوی دیگر، هزینه‌های مربوط به خدمات روان‌شناسی و اطمینان‌نداشتن به روان‌شناس نیز موضوعاتی است که در این حیطه می‌گنجد. در این پژوهش، با توجه به همین تفاوت‌های فرهنگی، سؤالات پرسشنامه مربوط به نگرش حول این محورها شکل گرفته بود. از همین رو، به نظر می‌رسد به دلیل کمبود و نقص اطلاعات شناختی از روان‌شناسی، ارتباط معناداری با عوامل شخصیت شکل نگرفته است. در رابطه با نگرش رفتاری، عامل شخصیتی تجربه‌پذیری عامل غالب شده است؛ شاید به این دلیل که افراد حداقل یک بار هم که شده، می‌خواهند یک جلسه روان‌شناسی را تجربه کنند؛ به طوری که نمره نگرش رفتاری در عامل وجدان‌گرایی پایین‌تر از دیگر نمرات است. درباره نگرش هیجانی نیز اگرچه همبستگی با تمام عوامل شخصیت شکل گرفته است؛ نتایج تحلیل رگرسیون تنها معناداری دو مورد از عوامل شخصیت، یعنی تهییج‌پذیری و موافقت را نشان می‌دهد.

در جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که یافته‌های پژوهش با مطالعات مشابه در این زمینه همسو است (سودر، ۲۰۱۱ و لئون و همکاران، ۲۰۱۲). به نظر می‌رسد تمامی عوامل شخصیتی، پیش‌بینی‌کننده نگرش به روان‌شناسی هستند؛ ولی عامل شخصیتی تهییج‌پذیری عامل قوی‌تری است. پس از عامل تهییج‌پذیری عوامل وجدان‌گرایی، تجربه‌پذیری و

موافقت در رده‌های بعدی قرار می‌گیرند. در این میان عواملی چون برون‌گرایی و صداقت-تواضع نمی‌توانند نگرش به روان‌شناسی را پیش‌بینی نمایند.

نکته‌ی دیگر این است که در پژوهش حاضر، بین ابعاد نگرش با وجوه شخصیت نیز رابطه‌ای مشابه دیده شد. از این بین احساساتی بودن و ترس به عنوان وجوه عامل تهییج‌پذیری با نگرش شناختی رابطه داشتند؛ همچنین، نگرش رفتاری با وجوه متعددی از جمله سازمان و کمال‌گرایی که از وجوه وجدان‌گرایی است رابطه داشت. این یافته، کاملاً با یافته‌های سودر (۲۰۱۱) همسو بود. علاوه بر آن وجوه درک زیبایی‌شناختی و خلاقیت از عامل تجربه‌پذیری نیز با نگرش شناختی رابطه داشتند. درباره‌ی نگرش هیجانی نیز بیشترین رابطه با وجوه انعطاف‌پذیری و عزت نفس اجتماعی مشاهده شد.

می‌توان گفت روابط بین وجوه شخصیت و نگرش منطبق با روابط عوامل شخصیت با نگرش بود. تعداد روابط معنادار بین وجوه عامل تهییج‌پذیری، و همچنین سه عامل وجدان‌گرایی، تجربه‌پذیری و موافقت نشان می‌دهد که به طور کلی تهییج‌پذیری، وجدان‌گرایی، تجربه‌پذیری و موافقت خصوصیت بارز کسانی است که نگرش مثبتی به روان‌شناسی دارند.

لازم به ذکر است که همه‌ی روابط مشاهده‌شده بین متغیرها، می‌تواند تحت تأثیر متغیر جنسیت نیز قرار بگیرد. علاوه بر عامل جنسیت، عواملی چون سن و تحصیلات و همچنین وضعیت تأهل می‌تواند در روابط بین متغیرها تأثیر بگذارد. البته، از آن جا که هدف مطالعه حاضر بررسی اثرهای یادشده نبوده است، این موضوع به پژوهش‌های بعدی واگذار می‌شود. همچنین، نوع مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر نیز ممکن است یافته‌های پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد. از این رو تعمیم یافته‌های حاضر به جمعیت کلی لازم است با احتیاط انجام گیرد. علاوه بر موارد پیش‌گفته، آزمون‌های عاملی شخصیت همچون هگزاکو با توجه به واژگان فارسی طراحی نشده‌اند و همین موضوع ممکن است نتایج پژوهش‌های حاضر را تحت تأثیر قرار دهد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، علاوه بر کنترل بیشتر نمونه و

نمونه‌گیری تصادفی، با انجام مداخلاتی چون ارائه اطلاعاتی در زمینه روان‌شناسی امکان دسترسی به اطلاعات جامع‌تر فراهم شود.

منابع

پالاهنگ، حسن؛ طاهر نشاط دوست، حمید؛ مولوی، حسین (۱۳۸۸). هنجار یابی پرسشنامه ۶ عاملی شخصیت HEXACO-PI-R در دانشجویان ایرانی؛ فصلنامه علمی- پژوهشی روان‌شناسی دانشگاه تبریز، ۴ (۱۶)، ۴۳-۶۱.

- Aghababaei, N. (2012). Religious, honest, and humble: Looking for the religious person within the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*, 53, 880-883
- Aghababaei, N. (2014). God, the good life, and HEXACO: The relations among religion, subjective well-being and personality. *Mental Health, Religion, & Culture*, 17, 284-290.
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2009). The HEXACO-60: A short measure of the major dimensions of personality. *Journal of Personality Assessment*, 91, 340-345.
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2007). Empirical, theoretical, and practical advantages of the HEXACO model of personality structure. *Personality and Social Psychology Review*, 11, 150-166.
- Ashton, C. M., Lee, K., perugini, M. Szarot, P., Devries, R., E., Di Blas, L., Bors, K., De Read, B. (2004). A Six-Factor structure of personality- descriptive adjective: solutions from psycho lexical studies in seven languages, *Journal of personality and social psychology*, 86, 356-366.
- Ashton, C.M., Lee, K., Vernon, P., A. Jang, L. (2000). Fluid Intelligence, Crystallized Intelligence and the openness/Intellect factor, *Journal of Research in personality*, 34, 198-207.
- Ashton, C. M., Lee, K., Vrires, R. E., Perugini, M., Gnisici, A. & Sergi, I. (2006). The HEXACO model of personality structure and indigenous lexical personality dimensions in Italian, Dutch and English; *Journal of Research in personality*, 40, 851-875.
- Costa, P., T & Mc Crae, R., R. (1992). NEO Personality inventory-Revised (NEO-PI-R) and NEO Five factor inventory (NEO-FFI) Professional Manual, *Odessa: Psychological Assessment Resources*.

- Dunkly, D. M., Blankstein, K. R., Mansheb, R. M. & Grilo, C.M. (2006). Personal standards and evaluative concerns dimensions of clinical perfectionism: A reply to Shafran et al.(2002,2003).and Hewitt et al.(2003).*Behavior Research and Therapy*,44(1) ,63-84.
- Goldberg, L., R. (1990). An Alternative "description of personality";The big Five structure ,*Journal of personality and social psychology*,39, 1212-1229.
- Judd, F., Jackson, H., Komiti, A., Murray, G. & Fraser, C. (2007). Service utilization by rural residents with mental health problems. *Australasian psychiatry*,15(3), 185-190.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2008). The HEXACO personality factors in the indigenous personality lexicons of English and 11 other languages. *Journal of Personality*, 76, 1001-1053.
- Lee, K. & Ashton, M. C. (2004). Psychometric properties of the HEXACO personality inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 39, 329-358.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2004). The HEXACO Personality Inventory: A new measure of the major dimensions of personality. *Multivariate Behavioral Research*, 39, 329-358.
- Leone, L., Desimoni, M., Chirumbolo, A. (2012). HEXACO, social worldviews, and socio-political attitudes: A mediation analysis. *Personality and Individual Differences*, 53, 995-1001.
- Sauder, J. E. (2011).Personality Dimensions and Attitudes towards counseling.*University of Florida*.
- Sibley, C. G., Harding, J. F., Perry, R., Asbrock, F., & Duckitt, J. (2010). Personality and prejudice: Extension of the HEXACO personality model. *European Journal of Personality*, 24, 515-534.
- Thalmayer, A. G., Saucier, G., & Eigenhuis, A. (2011). Comparative validity of brief to medium-length big five and big six personality questionnaires. *Psychological Assessment*, 23, 995-1009.
- Weller, J. A., & Tikir, A. (2011). Predicting domain-specific risk taking with the HEXACO personality structure. *Journal of Behavioral Decision Making*, 24, 180-201.

Relationship Between six major dimensions of personality –HEXACO and Attitude toward Psychology among common people

H. Ahmadi, J. Babapour Kheiroddi, F. Khayyati

Abstract

In this study the relationship between six major dimensions of personality – HEXACO- and individual attitude toward psychology had been investigated. Present survey's population was Tabriz city people who participated in 2013 summer fair of Tabriz city's mayoralty. Using multistage random sampling, 432 individuals (223 females and 209 males) were selected and were asked to complete HEXACO personality inventory and Attitude toward Psychology Scale. According to results of Pearson's correlation analysis, there was a positive relation between 6 dimensions with attitude to psychology. Furthermore emotionality was the best predictive of cognitive attitude toward psychology. The results of regression analysis, also revealed the positive relation between attitude toward psychology with emotionality, conscientiousness, openness to experience, and agreeableness.

Keywords: Personality Dimensions, HEXACO, Attitude toward psychology